

การบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

Educational Management Following the Early Childhood Educational
Standards under the Buriram Primary Educational Service Area Office 1

กาญจนา ทองวิจิตร

โกวิท วัชรินทรางกูร

บรรพต วงศ์ทองเจริญ

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Kanjana Thongwigit

Kovit Vajarintaragoon

Bunphot Wongtongcharoen

Educational Administration Buriram Rajabhat University

Email: 660426021039@bru.ac.th

วันที่รับบทความ: 28 เมษายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 18 พฤษภาคม 2568; วันที่ตอบรับบทความ: 19 พฤษภาคม 2568

Received: April 28, 2025; Revised: May 18, 2025; Accepted: May 19, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย และ2) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 320 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน จากการเลือกแบบเจาะจง

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านกระบวนการบริหารและการจัดการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านคุณภาพของเด็ก ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย ด้านคุณภาพของเด็ก ควรส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการและพัฒนาทักษะคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ควรส่งเสริมการประเมินและตรวจสอบคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง และด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการประเมินคุณภาพการเรียนรู้

คำสำคัญ : การบริหารจัดการศึกษา; การจัดการศึกษาปฐมวัย; มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย

Abstract

The objectives of the research were 1) to examine the current conditions and desirable conditions and needs following the early childhood educational standards, and 2) to study guidelines for developing educational management following the early childhood educational standards by mixed methods research for the educational institution of Buriram Primary Education Service Area Office 1. The research was divided into two phases. Phase I was to study the current and desirable conditions and needs following the multi stage - sampling. The sample group was 320 teachers. The study used a structured questionnaire to collect data. The data analytics were used including percentage, mean, standard deviation, and needs index to analyze the results. Phase II involved establishing guidelines for educational management following the early childhood education standards through interviewing five experts selected by purposive sampling.

The results of the research were as follows: 1) The overall current conditions were at a high level. The aspect with the highest average was child-centered approach. For the overall desirable conditions, the aspect with the highest average was administration and management processes. The need for educational management following the early childhood educational standards development can be prioritized as children's quality, administration and management processes, and child-centered approach, respectively. 2) The guidelines to develop were as follows: For children's quality, school administrators should promote integrated learning by developing mathematical and scientific skills. Administration and management processes, school administrators should continuously promote internal evaluation and quality assurance. And child-centered approach, school administrators should encourage parental involvement in evaluating the quality of student learning.

Keywords: Educational Management; Early Childhood Educational; Early Childhood Educational Standards

บทนำ

การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคน ให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรักความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 2) เด็กปฐมวัยถือว่าเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของชีวิต เพราะเป็นช่วงที่พัฒนาการทุกด้านเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การพัฒนาเด็กในช่วงวัยนี้จะเป็นการวางพื้นฐานทางด้านจิตใจ อุปนิสัย และความสามารถซึ่งหากผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยสามารถสร้างแบบแผนทางพฤติกรรม และเจตคติที่ดีให้แก่เด็ก

ปฐมวัยได้ เด็กปฐมวัยจะสามารถเติบโต และมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (ศศิพันธุ์ เปียนเปี่ยมสิน และคณะ, 2561: 3)

ที่ผ่านมารัฐบาลพยายามกระจายโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษาให้เด็กปฐมวัยเข้าถึงหลักสูตรปฐมวัย โดยลดอุปสรรคจากฐานะเศรษฐกิจสังคมและพื้นที่เพื่อเด็กปฐมวัยทุกคนสามารถเข้าถึง แต่อย่างไรก็ตามยังมีสถานศึกษาบางแห่งที่ยังไม่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพใกล้เคียงกับสถานศึกษาของภาคเอกชนหรือในกรุงเทพมหานคร ทำให้ทรัพยากรที่ใช้ไปส่งเสริมการศึกษา บางพื้นที่ไม่มีประสิทธิภาพและสะท้อนถึงการบริการทางการศึกษาที่ไม่เท่าเทียมกัน จึงต้องได้รับรายงานการศึกษาสภากรรมการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในประเทศไทย การปรับปรุงให้มีมาตรฐานและคุณภาพในการสามารถตอบโจทย์พัฒนาการในวัยเด็กได้อย่างสมบูรณ์ เพราะถ้าหากยังคงปล่อยปัญหาทิ้งไว้ เด็กที่ได้รับการพัฒนาในแต่ละสถานที่จะมีพัฒนาการที่ไม่เหมือนกัน และยังคงเป็นปัญหาสำหรับการต่อยอดการเรียนรู้ในช่วงชั้นต่อไปได้ จากผลการประเมินเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ปัญหาพัฒนาการที่ใหญ่ที่สุดในการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการสมวัยคือ พัฒนาการด้านสติปัญญา รวมถึงประเด็นเรื่องความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ที่แม้เด็กจะได้รับการศึกษา เด็กที่ยากจนยังมีแนวโน้มที่จะมีพัฒนาการสมวัยด้านสติปัญญาน้อยกว่าเด็กที่ร่ำรวย ประเด็นนี้จึงเป็นอีกหนึ่งประเด็นท้าทายของภาครัฐในการลดช่องว่างดังกล่าวในการจัดระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เด็กที่ยากจนและเด็กที่ร่ำรวยมีพัฒนาการที่ไม่แตกต่างกัน รวมถึงพัฒนาการด้านสังคมและอารมณ์ที่การเรียนรู้ระดับปฐมวัยไม่สามารถสร้างความแตกต่างระหว่างผู้ที่ไม่ได้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าการศึกษาระดับปฐมวัยที่ผ่านมาไม่ได้มีแนวทางพัฒนาทักษะกลุ่มนี้อย่างชัดเจน ซึ่งพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 ได้มุ่งเน้นทักษะด้านสังคมและอารมณ์มากขึ้น หากภาครัฐไม่สามารถแก้ไขพัฒนาการดังกล่าวที่สมวัยอย่างจริงจังก็จะไม่สามารถพัฒนาเด็กไปสู่ศตวรรษที่ 21 ได้ เพราะทักษะศตวรรษที่ 21 ส่วนใหญ่นั้นเกี่ยวข้องกับสติปัญญา สังคม และอารมณ์ ภาครัฐจึงไม่สามารถที่จะละเลยได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563: 220-221)

กระทรวงศึกษาธิการได้มีการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาในระดับปฐมวัยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 โดยมีการประกาศให้โรงเรียนทุกสังกัด ทุกแห่งที่จัดการศึกษาให้ใช้มาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเป็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและยกระดับคุณภาพผู้เรียน โดยมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยได้แบ่งออกเป็น 3 มาตรฐานหลัก มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพของเด็ก เน้นผลลัพธ์คุณภาพของเด็กปฐมวัย โดยมุ่งพัฒนาทักษะรอบด้านของเด็ก ได้แก่ ร่างกายที่แข็งแรง สติปัญญาที่เฉียบแหลม ความสามารถทางภาษา อารมณ์ที่มั่นคง และคุณธรรมที่เหมาะสม มาตรฐานที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ โดยเน้นการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีวิสัยทัศน์ และพันธกิจที่ชัดเจน การวางแผนกลยุทธ์ การพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารและครู การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน มาตรฐานที่ 3 ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาทักษะทางสังคมและคุณธรรม การออกแบบหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับความต้องการและบริบทของเด็ก รวมถึงการประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ มาตรฐานทั้งหมดนี้มุ่งเน้นให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งในด้านทักษะการเรียนรู้และการปรับตัวในสังคม พร้อมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมจากชุมชนและการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบของครูและบุคลากร

ทางการศึกษา เพื่อให้เด็กสามารถเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคมในอนาคต (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2566: 3-31)

จากรายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาระดับปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ปีการศึกษา 2565 การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ปรากฏจุดที่ควรพัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย 1) ด้านคุณภาพของเด็ก พบว่า พัฒนาการของเด็กที่เป็นจุดที่ควรพัฒนามากที่สุด คือ มีพัฒนาการด้านสติปัญญา สื่อสารได้ มีทักษะการคิดพื้นฐาน และแสวงหาความรู้ได้ รองลงมา คือ มีพัฒนาการด้านสังคม ช่วยเหลือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และอันดับสาม คือ มีพัฒนาการด้าน อารมณ์จิตใจ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ได้ ตามลำดับ 2) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ พบว่า สถานศึกษาต้องพัฒนาให้บริการสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศ สื่อการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดประสบการณ์ มากที่สุด รองลงมา คือ การจัดครูให้เพียงพอกับชั้นเรียน และจัดสภาพแวดล้อม และสื่อเพื่อการเรียนรู้ อย่างปลอดภัยและพอเพียง ตามลำดับ 3) ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ พบว่า จากประเด็นพัฒนาทั้ง 4 ประเด็น มีประเด็นหลัก ประเด็นเพิ่มเติมที่เป็นจุดที่ควรพัฒนามากที่สุด คือ จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัย รองลงมา คือ การประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริง และนำผลการประเมิน พัฒนาการเด็กไปปรับปรุงการจัดประสบการณ์และพัฒนาเด็ก อันดับสาม คือ การสร้างโอกาสให้ เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เล่นและปฏิบัติอย่างมีความสุข ตามลำดับ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1, 2566: 2)

จากรายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาระดับปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ปีการศึกษา 2565 พบประเด็นที่เป็นจุดที่ควรพัฒนาในแต่ละมาตรฐาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย อย่างไรก็ตาม ยังขาดการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยใช้กรอบแนวคิดตามประกาศมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2561 ซึ่งกำหนดไว้ 3 มาตรฐาน ได้แก่ ด้านคุณภาพของเด็ก ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา สามารถนำไปเป็นแนวทางในการวิจัย ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารจัดการทั้ง 3 ด้าน รวมถึงการวางแผนการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

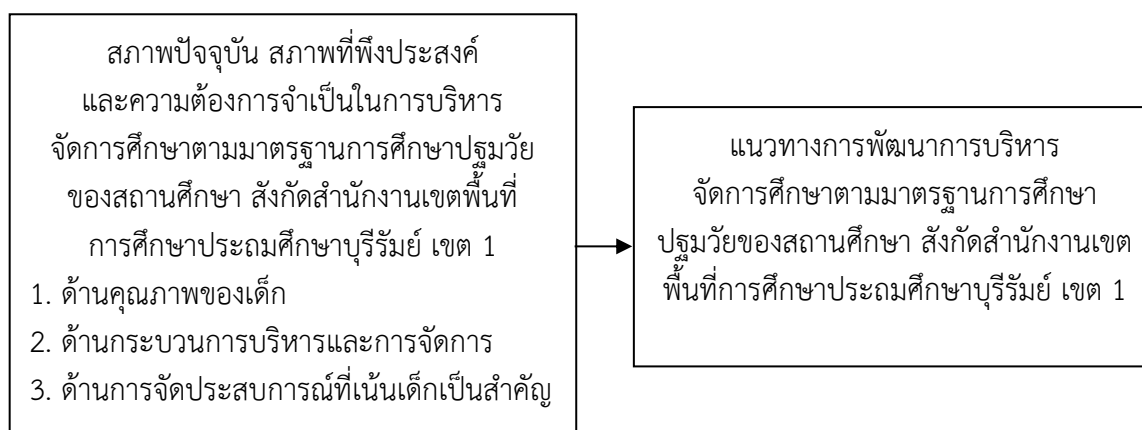
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย โดยใช้กรอบมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2561 ซึ่งกำหนดไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของเด็ก ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2563: 35-37) มาเป็นกรอบในการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ดังภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ผู้วิจัยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 320 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) สอบถามเกี่ยวกับจำแนกตามที่ตั้งสถานศึกษา และตำแหน่ง ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของเด็ก ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ จำนวน 35 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปาน

กลาง น้อย น้อยที่สุด มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม สภาพปัจจุบันเท่ากับ .979 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพพึงประสงค์เท่ากับ .986 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เพื่ออนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง นำแบบสอบถามไปแจกจ่ายตามโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย และกำหนดรับแบบสอบถามคืน ได้รับการตอบกลับแบบสอบถาม จำนวน 320 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้จำนวน 320 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางในการพัฒนาทางการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นสถานศึกษาต้นแบบด้านการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยการเลือกจากข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ที่มีค่าสูงที่สุดในแต่ละด้านมาเป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ลักษณะเป็นแบบเติมคำตอบ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขออนุญาตให้สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลในการทำกรณีศึกษา ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกการสัมภาษณ์ มาสรุปจัดพิมพ์เป็นข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง รูปแบบการเขียนเชิงพรรณนา แล้วสรุปประเด็นเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา หรือการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปมาน ด้วยการนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาเรียบเรียง โดยจัดหมวดหมู่ ข้อความ หรือประโยคที่มีความหมายในลักษณะเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน แตกต่างกันและสัมพันธ์กันมาหาข้อสรุป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐาน การศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านคุณภาพของเด็ก	4.34	0.77	มาก	4.87	0.34	มากที่สุด
2. ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ	4.41	0.73	มาก	4.90	0.29	มากที่สุด
3. ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็ก เป็นสำคัญ	4.41	0.69	มาก	4.87	0.34	มากที่สุด
รวม	4.39	0.73	มาก	4.88	0.32	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.73) เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.69) ด้านกระบวนการบริหาร และการจัดการ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.73) และด้านคุณภาพของเด็ก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.32) เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.29) ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.34) และด้านคุณภาพของเด็ก ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.34) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

การบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐาน การศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
				ความต้องการจำเป็น
1. ด้านคุณภาพของเด็ก	4.34	4.87	0.122	1
2. ด้านกระบวนการบริหารและการ จัดการ	4.41	4.90	0.110	2
3. ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็ก เป็นสำคัญ	4.41	4.87	0.104	3

จากตารางที่ 2 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เรียงลำดับความ

ต้องการจำเป็นมากไปหาความต้องการจำเป็นน้อย ได้แก่ ด้านคุณภาพของเด็ก ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า

1.1 สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และด้านคุณภาพของเด็ก ตามลำดับ

1.2 สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ และด้านคุณภาพของเด็ก ตามลำดับ

2. ลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นมากไปหาความต้องการจำเป็นน้อย ได้แก่ ด้านคุณภาพของเด็ก ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ตามลำดับ

3. แนวทางการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีแนวทางการพัฒนา ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านคุณภาพของเด็ก ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ พัฒนาทักษะคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ผ่านกิจกรรมที่กระตุ้นการคิดเชิงเหตุผล การลงมือปฏิบัติ และสื่อที่ทันสมัย เพื่อพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน

3.2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการประเมินและตรวจสอบคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำรายงานการประเมินตนเองทุกภาคเรียนและทุกปี เพื่อสะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษา และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

3.3 ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการประเมินคุณภาพการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ร่วมกิจกรรมโรงเรียน สื่อสารผ่านเทคโนโลยีเยี่ยมบ้านนักเรียน สร้างเครือข่ายกับชุมชนในการติดตามและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยการจัดการบุคลากร ทรัพยากร และโครงสร้างองค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักทดสอบทางการศึกษา (2561: 5-6) ที่กล่าวว่า สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องมีการดำเนินงานตามภารกิจที่ชัดเจน ระบบการกำกับติดตามที่ต่อเนื่อง ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนที่แน่นแฟ้น การบริหารที่เน้นความเป็นมืออาชีพของครูและผู้บริหาร การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ การใช้หลักสูตรและวิธีประเมินที่เหมาะสม การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ การวางแผนงานอย่างมีประสิทธิภาพ และการพัฒนางานบนพื้นฐานของการวิจัย เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ บุญเสนอ (2560: 121-125) ที่พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เหมาะสม ประกอบด้วย 5 ด้านหลัก เช่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ การสร้างสภาพแวดล้อม และการประเมินพัฒนาการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยเน้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมตามพัฒนาการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jatmiko, Arafat and Wardiah (2021: 87-91) ที่ศึกษาการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย พบว่า การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยที่โรงเรียนอนุบาล Tunas Harapan ในเขต Muara Telang ประเทศอินโดนีเซีย มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการวางแผน การดำเนินงาน การติดตามผล และการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการจัดการนักเรียนโดยคำนึงถึงพัฒนาการตามช่วงวัย แบ่งกลุ่มอายุ และจัดเวลาการเรียนรู้ให้เหมาะสม พร้อมมีการประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างเป็นระบบแล้วแจ้งผลให้ผู้ปกครองทราบบุคลากรในโรงเรียนมีคุณวุฒิที่เหมาะสม จบการศึกษาด้านปฐมวัยโดยตรง และผ่านการอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เมื่อเรียงลำดับความต้องการจำเป็นมากไปหาความต้องการจำเป็นน้อย ได้แก่ ด้านคุณภาพของเด็ก ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาด้านคุณภาพของเด็กมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการพัฒนาการศึกษาของเด็กทุกคน เพื่อให้เด็กมีความพร้อมทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุล นอกจากนี้ การพัฒนาคุณภาพเด็กยังช่วยเสริมสร้างทักษะและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กในระยะยาว ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทั้ง 4 ด้านอย่างสมวัย สอดคล้องกับแนวคิดของ ศศิพันธุ์ เปียนเปี่ยมสิน และคณะ (2561: 101-102) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นและสนับสนุนให้เด็กพัฒนาทุกด้าน ได้แก่ ด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม เพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างสรรค์ความรู้จากประสบการณ์และการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การส่งเสริมความสามารถทางภาษา และการแก้ปัญหาที่ช่วยให้เด็กมีความรู้ที่ยั่งยืนและพร้อมรับการพัฒนาในสาขาวิชาต่าง ๆ ในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Harrison (2016: 35-42) ที่ศึกษาบทบาทของผู้อำนวยการ

สถานศึกษาปฐมวัย และผลกระทบของความเป็นผู้นำต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก พบว่าผู้อำนวยการที่มีทักษะการสื่อสารที่ดีสามารถสร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นบวก และช่วยให้ครูทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของเด็ก ผู้นำที่มีความสามารถจะสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย สังคมและอารมณ์ของเด็กได้ การส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

3. แนวทางการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีแนวทางการพัฒนา เรียงลำดับความต้องการจำเป็นมากไปหาความต้องการจำเป็นน้อย ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านคุณภาพของเด็ก ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ พัฒนาทักษะคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ผ่านกิจกรรมที่กระตุ้นการคิดเชิงเหตุผล การลงมือปฏิบัติ และสื่อที่ทันสมัย เพื่อพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2560: 20) ที่กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ควรยึดหลักสิทธิเด็ก มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คำนึงถึงความแตกต่าง และบริบทสังคม โดยบูรณาการการเรียนรู้คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ผ่านกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผล การปฏิบัติจริง และการใช้สื่อทันสมัย ควบคู่กับการเล่นสร้างสรรค์ ทักษะชีวิต และความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน เพื่อพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา แก้วสุชา (2565: 135-147) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ตามหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ของกลุ่มโรงเรียนช่องลมสุสันต์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า การบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยควรเน้นการวางแผนการจัดกิจกรรมที่มีระบบและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก โดยมีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้การเรียนการสอนตรงตามแผนและพัฒนาการของเด็ก ส่งเสริมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยบูรณาการกิจกรรมที่พัฒนาทักษะคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ใช้วิธีการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อให้เด็กลงมือปฏิบัติและคิดเชิงเหตุผล พร้อมทั้งสนับสนุนการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย เพื่อพัฒนาทักษะเด็กอย่างครบถ้วนอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการประเมินและตรวจสอบคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำรายงานการประเมินตนเองทุกภาคเรียนและทุกปี เพื่อสะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษา และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย สอดคล้องกับแนวคิดของ วัฒนา มัคคสมัน และอมรชัย ตันติเมธ (2555: 30-31) ที่กล่าวว่า การบริหารและจัดการภายในสถานศึกษาควรส่งเสริมการประเมินและตรวจสอบคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการวางแผนที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร การจัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับภารกิจ การอำนวยการและประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ การรายงานผลการดำเนินงานและตรวจสอบการใช้งบประมาณอย่างโปร่งใส เพื่อให้สามารถติดตาม ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ บุญเสนอ (2560: 121-125) ที่ศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า กระบวนการบริหารและการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย การกำหนดแนวทางที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรและการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็ก การส่งเสริมบทบาทของครูและการสนับสนุนจากผู้ปกครอง การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การบริหารที่มีกระบวนการชัดเจนและเปิดโอกาสให้ชุมชนมี

ส่วนร่วม ส่งผลให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ สร้างความพึงพอใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และสามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในสถานศึกษา

3.3 ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการประเมินคุณภาพการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ร่วมกิจกรรมโรงเรียน สื่อสารผ่านเทคโนโลยี เยี่ยมบ้านนักเรียน สร้างเครือข่ายกับชุมชน ในการติดตามและพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ กมลวรรณ อังศรีสุรพร (2560: 12-15) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของเด็ก โดยผู้ปกครองสามารถร่วมวางแผน สนับสนุน สื่อและแหล่งเรียนรู้, เข้าร่วมกิจกรรม และติดตามพัฒนาการของเด็ก การสื่อสารและประสานงานระหว่างผู้ปกครองกับครูจะช่วยให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา ไตรศรี (2565: 126-129) ที่ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 พบว่า ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยครูควรสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้ลงมือปฏิบัติ และเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ขณะเดียวกัน ผู้ปกครองและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาและจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างใกล้ชิด โดยการประสานความร่วมมือกับครูและสถานศึกษาในการสนับสนุนการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีในการสอน และการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมตามพัฒนาการของเด็ก

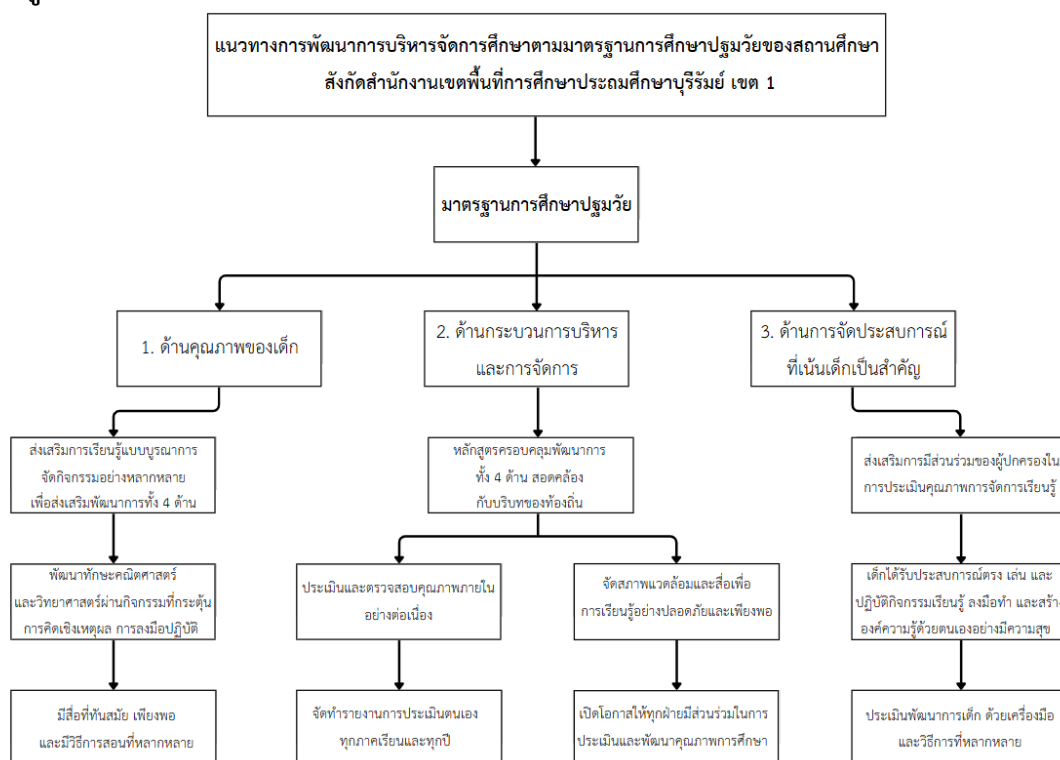
ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดบางประการที่ควรระบุไว้ ได้แก่ 1) การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูเพียงกลุ่มเดียว ซึ่งอาจทำให้ขาดมุมมองจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มอื่น เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน 2) การเก็บข้อมูลในช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านการศึกษา อาจส่งผลต่อความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม และ 3) ข้อจำกัดด้านขอบเขตพื้นที่การวิจัยที่ศึกษาเฉพาะในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ซึ่งอาจไม่สามารถอ้างอิงผลการวิจัยไปยังพื้นที่อื่นที่มีบริบทแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ประโยชน์เชิงนโยบาย: ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาระดับปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพของเด็ก ซึ่งเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด
2. ประโยชน์เชิงปฏิบัติ: ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถนำแนวทางการพัฒนาที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
3. ประโยชน์เชิงวิชาการ: ผลการวิจัยนี้เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ซึ่งสามารถนำไปต่อยอดหรือเป็นแนวทางในการทำวิจัยในประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

ที่มา : ผู้วิจัยสังเคราะห์

แนวทางการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ล้วนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของเด็ก การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย กำหนดไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของเด็ก ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นให้เด็กเป็นสำคัญ ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดนี้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้กระบวนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมีความต่อเนื่อง ก้าวหน้า และมีคุณภาพสูงสุด ซึ่งสามารถนำแนวทางไปปรับปรุง พัฒนาการบริหารจัดการทั้ง 3 ด้าน รวมถึงการวางแผนการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านคุณภาพของเด็กโดยผู้บริหารสถานศึกษา ควรศึกษาแนวทางพัฒนาดังกล่าว

และพิจารณาวิธีที่เหมาะสมในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพด้วยแนวทาง ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยบูรณาการกิจกรรมที่พัฒนาทักษะด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การเล่นบทบาทสมมติ และการทดลอง ส่งเสริมการใช้การเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นการลงมือปฏิบัติและคิดเชิงเหตุผล พร้อมกระตุ้นให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการเรียนรู้ ครูเป็นผู้สนับสนุนการค้นหาคำตอบและการเรียนรู้ผ่านสื่อการสอนที่ทันสมัย เพื่อพัฒนาทักษะเด็กอย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ

1.2 หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดการพัฒนาอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และสนับสนุนให้ผู้บริหารและครูสามารถออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงตามแนวทางที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

2.2 ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เกิดขึ้นหลังจากนำแนวทางการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ไปใช้

2.3 ควรมีการวิจัยติดตามผล การนำสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 อย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามผลและการพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ อังศรีสุพร. (2560). **การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

นิตยา ไตรศรี. (2565). **สภาพและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

วัฒนา มัคคสมัน และอมรชัย ตันติเมธ. (2555). **การบริหารจัดการสถานศึกษาปฐมวัยหน่วยที่ 1-5**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.

ศศิพันธุ์ เปียนเปี่ยมสิน, นางเยาว์ นุชนารถ, กรณิศ ทองสะอาด, ชนม์ธิดา ยาแก้ว, นิตารัตน์ อิศระมนโรสและช นิตรา ใจชัยภูมิ. (2561). **การศึกษาปฐมวัย (พิมพ์ครั้งที่ 5)**, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กราฟฟิคโซฟท์.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. (2566). **รายงานการสังเคราะห์ ผลการประเมินของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2565 ระดับการศึกษาปฐมวัย**. บุรีรัมย์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2566). การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). รายงานการศึกษาสภาวะการณ์การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2563). การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดเอ็น.เอ.รัตนะเทรตติ้ง.
- สุกัญญา แก้วสุชา. (2565). แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ตามหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ของกลุ่มโรงเรียนช่องลมสุขสันต์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- อมรรัตน์ บุญเสนอ.(2560). การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Harrison, L. J. (2016). *Effective leadership in early childhood education*. Canberra: Australian Research Council.
- Jatmiko, C. D., Arafat, Y., & Wardiah, D. (2021). Managing early childhood education. *Education and Humanities Research*. 5 6 (5) , 8 7 -9 1 . Retrieved <https://doi.org/10.2991/assehr.k.210427.087>